

Forfatter: Dalgas, Ernesto

Titel: Udrag fra Lidelsens Vej

Citation: Dalgas, Ernesto: "Lidelsens Vej", i Dalgas, Ernesto: *Lidelsens Vej*, udg. af Henrik Schovsbo, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1993, s. 303.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-dalgaasideval-shoot-idm139862323015488/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Lidelsens Vej

- 27 *om et saadant Kors siger jo Holberg*: hentyder til *Peder Paars* (1719-1720), II,1, note 1, hvor en defekt i manuskriptet omtales. – *Basisk*: fabeldyr med dragekrop og kronet hanehoved. Udruges af et hanerøg. – *Og den har Venstre haaret* (...): omskrivning af Peter Fabers vise »Den tapre Landsoldat« (1848, se n.t.s. 45).
- 28 *Hytta*: gr. fabeldyr, et vanduhyre med ni hoveder, fældet af helten Herakles.
- 29 *Præliminæreksamen*: afsluttende eksamen efter 10 års skolegang. Gav adgang til visse videre uddannelser.
- 30 *Artium*: studentereksamen. – *de hellige tre Bogstavers Religion*: Der hentydes sandsynligvis til den kristne treenighedslære (Gud som fader, søn og helligånd). Den følgende ironisering spiller på tidens teologisk-filosofiske forsøg på at fastholde den kristne dogmatik samtidig med en nyere religionsfilosofi, som f.eks. hos teologen H.L. Martensen (1808-1884) eller filosofen Rasmus Nielsen (1809-1884). – *Algebra(ens)*: arab., i matematikken læren om ligninger, »bogstavregning«.
- 31 *Christian den Femtes danske Lov*: den eneældige konges samlede, systematiske udgave af dagældende da. ret (1683). Var på Dalgas' tid stadig gyldig lov på visse områder. – *Den bedst mulige af alle Verdenser*: hentyder til den ty. filosof G.W. Leibniz (1646-1716), der i bl.a. *Essai de Théodicée* forklarede, at denne verden nødvendigvis måtte være den bedst mulige. Stedet her hentyder til Voltaires (se n.t.s. 104) satire herover i romanen *Candide* (1759).
- 32 *Aadselgraver(e)*: insekt, der angriber og nedgraver døde smådyr og fugle.
- 33 *Byfoged(ens)*: borgmester udnævnt af kongen. Var tillige politimester og dommer. – *Rane*: siddepind, hjald.
- 35 *Vaaningshus(et)*: beboelsehus.
- 36 *Værens Bøm*: ordspil på *Værens Bøm*, se f.eks. s. 42.
- 37 *aristotelisk(e)*: af Aristoteles (384-322 f.Kr.), gr. filosof, grundlægger af en række videnskaber. For A., som for den græske tradition, var der fire elementer: ild, vand, luft og jord. As særlige 5. element (»kvintessensen«) er den rene æter, det stof, fikstjernerhimlen består af.
- 38 *Ismael*: Abrahams søn med slavinden Hagar. Mor og søn blev jaget ud i ørkenen, da As hustru Sara fødte Isak, 1. Mos. 21. – *Salomon*: Efter traditionen var kong Salomon (975-935 f.Kr.) forfatter til de tre bibelske skrifter Højsangen, Ordsprogenes Bog og Prædikerens Bog. I Præd. 3 fremsættes den tanke, at der ikke er forskel på dyr og mennesker: de lever og dør på samme måde. Der er ingen uødelighed, alt er tornhed. – *Midshipman Easy*: titelperson i roman af Matryat (1836). – *Forfængelighed*: her: forgængelighed.
- 39 *Ret for Kvindernes Vedkommende*: Kvinden er beskere end døden, Præd. 7,26. – *Kenub*: efter GT englevæsen, bl.a. vogter af adgangen til Edens have efter uddrivelsen af Adam og Eva, 1. Mos. 3. – *højkirkelige*: den kirkelige retning (i modsætning til Indre Mission), der var præget af bl.a. teologen H.L. Martensen, se n.t.s. 30. – *Gud var jo (...)* forsonet: nlg. ved